

ALEKSANDAR PROKOPIEV

Aleksandar Prokopiiev (1953), prozaist in esejist. Dela na Inštitutu za makedonsko književnost v Skopju. Objavil je naslednje knjige: *Mladi mojster igre* (kratke zgodbe, 1983), *Ali...ali...* (kratke zgodbe, 1986), *Beseda za kačo* (kratke zgodbe, 1992), *Ali je bil Kalimah postmodernist?* (eseji, 1994), *Anti-navodila za osebno uporabo* (eseji, 1995 in 2000), *Ars amatoria* (kratke zgodbe, 1997), *Slika Kolo* (haiku, 1998), *Človek s štirimi urami* (kratke zgodbe, 2003). Njegova dela so prevedena v angleščino, francoščino, poljščino, češčino, italijanščino in v vse balkanske jezike.

Pogled iz čakalnice

Pri taki gneči pred okencem za prtljago v čakalnici in v letalu na relaciji Skopje–Dunaj lahko takoj dobiš občutek, da se nahajaš v avtobusu s krili. Sedeži niso oštevilčeni in vsak sede, kamor nanese. Imel sem srečo, da sem našel prosto mesto poleg dveh mladih, lepih deklet. Spoznali smo se že pred letom. Delali sta na Inštitutu za trajne skupnosti, leteli sta na seminar v Washington. Prvič sta potovali v ZDA, sam pa prvič na Poljsko. Onidve sta že bili na Poljskem, jaz pa v Ameriki. Ko se je prepoln boeing odlepljal od tal, smo si "pomembnopravni" izmenjali nekaj napotkov za tujino, ki je bila pred nami. Da-mama z Inštituta so se Poljaki zdeli *prijazni, kulturni*, čeprav so našega rodu, slovanskega.

Ravno ko sem začel s svojim (strastnim) komentarjem o ameriški mentaliteti, je letalo pridobilo na višini in notri so potniki, kot po ukazu, začeli vstajati in razpravljati. Vsake toliko so večjezične razgovore okrog mene preglasili še glasnejši dojenčki

(pomislil sem, da jih je najmanj pet, čeprav sem lahko videl le enega z odprtimi usti, z glavo na materinem ramenu). Namesto da bi nadaljeval z opisovanjem svojih ameriških vtisov, sem menil, da je pametneje, da ljubeznivima sopotnicama vrnem nasmešek in počakam na obrok hrane.

Najglasnejši, poleg dojenčka (?), verjetno zato, ker je sedel pred mano, je bil nek starejši par, natančneje ona s svojim monologom, on je bil le njen odmev. Napel sem ušesa:

– ... najdlje živijo glasbeniki ... lepo igrajo na piščali, pameti pa nič ne uporabljajo ... tistemu mladeniču so posiveli lasje – napisal je tristo šestdeset del – kaj praviš, tristo šestdeset knjig, eno za drugo, pa vse različne ...

– pisal in pisal in pisal ...

– on je bil nadarjen, še preden se je rodil ... naš rojak, na Dunaju ... tristo šestdeset si jih je izmislil ... od konca do konca ...

– pisal in pisal in pisal ...

– ... velik dar ... tako sposoben človek ... kako ga je bog obdaril ...

– ... pisal ... (V njegov odmevajoč odgovor se je vmešal jok vseh petih dojenčkov, jaz pa sem se spomnil na Berliozovo "Čas je velik učitelj, toda na žalost ubija svoje učence." Čisto neustrezno za prostor, v katerem sem se nahajal.)

– ... mlad, mlad, pri triinpetdesetih ... od toliko misli ...

– ... misli, misli ... misli, misli, misli ...

– njegova pamet se je izčrpala in toliko ... tudi ko se jaz razjezim, mi v glavi utripa žila, vse zaradi misli ...

– ... misli, misli ... misli, misli, misli ...

Prišla je stevardesa z obrokom hrane, mi pa smo veselo in okusno preživeli zadnje minute leta, vse dokler se naš avtobus s krili ni spustil na dunajsko letališče.

"Dobrodošli na Dunaju", je z rumenimi črkami pisalo na zelenih preprogicah pri vhodu v letališko stavbo. Obrisal sem si čevlje in bil takoj kaznovan. K meni je pristopil mlad moški v uniformi in zahteval mojo vozovnico, pozorno si jo je ogledal in me zaprosil, naj grem na terminal C (with bus). *Kakšen avtobus? Je to kazen? Je narobe, ker sem si obrisal čevlje* – besno sem se spraševal, kaj je opazil mladi uslužbenec. Toda, začuda se je njegov izraz spremenil v pokroviteljski nasmeš, razložil mi je, da je terminal C (with bus) namenjen potnikom international, nicht, non Schengen oziroma tistim, ki nameravajo leteti v Varšavo, Bukarešto, Odeso, Riad in Damask.

Tako so se drugi potniki, med njimi tudi dekleti z Inštituta, ženska Monolog in moški Odmev in dojenček (in kje so ostali?), sedaj nasmejan in tih v materinem objemu, napotili proti višjim nivojem letališke stavbe, jaz pa sem se bil prisiljen pridružiti internacionalni nešengenski skupini v čakalnici tik pred vhodom.

Avtobus (brez kril) še vedno ni bil pripravljen, da nas odpelje do našega terminala. Skozi šipo pred sabo smo več kot dve uri lahko gledali, kako stoji, čist in parkiran. Čeprav prozorna, so bila vrata trdno zaprta. Ta čas so potniki hodili okoli, kadili ali pa se pretvarjali, da berejo časopis. Prijelo me je, da sem

začel uganjevati, od kod prihajajo. Romunko sem takoj prepoznal. V črni bluzi z izrezom, v oprijetih črnih pajkicah in srebrnih sandalih z visoko plastično peto se je z dolgim Davidoffom sprehodila do zastekljene stene, spuščala oblake dima in opazovala polet letala proti nebu.

Tisti pa je Ukrajinec. Ima kozaške brke – plavolas, krepak in živčen tip je bil podoben pravniku Tarasa Buljbe v sivi, staromodni obleki. Z mačkonjskimi koraki, z malo upognjeno glavo se je približal Romunki. Ravno je pohodila pokajeno cigareto, ko ji je on kavalirsko, čeprav s prehitro gesto (tipično kozaško!), ponudil novo, Marlboro. Cigaretna znamka me je malo zmedla, toda ko sem zaslišal njegovo dvorjenje (zelo glasno se je izražal, toda ne tako jasno kot ženska v letalu), sem ugotovil, da sem se zmotil. Očitno je bil moški, pa tudi sam je to povedal, iz Damaska.

No, zagotovo pa se nisem zmotil pri parih, ki sta stala pol koraka stran drug od drugega. Na pogled sta bili ženski dosti bolj zanimivi od visokoraslih mož, obe prav tako visoki, zaviti v ruto, v elegantnih hlačnih kostimih, z velikimi vlažnimi očmi in kot vrtnica rdečimi ustnicami.

Vrata so bila kar dolgo zaprta.

Skoraj vsi čakajoči, tudi osvajajoči Sirijec, so sedli, s potovalkami poleg sebe. Čas je počasi tekkel. Spomnil sem se na stihe manifesta zenitizma Ljubomira Mikića:

Zapri vrata Zahodna – Severna,

Centralna Evropa.

Barbari prihajajo!

Kar zapri jih,

a mi bomo vseeno vstopili.

Mi smo otroci požara in ognja

– mi imamo dušo Človeka.

V Varšavi sta me z napisom z mojim imenom pričakala dekle in fant, asistenta na oddelku za slavistiko na poljski akademiji znanosti. Po pol ure vožnje s taksijem so me Eva, Leš in voznik prepričali v točnost in tudi v nepopolnost prerokb sopotnic iz letala – Poljaki so prijazni, toda tudi veseli in veliko govorijo.

Pozneje, ko sem s podstrešja Doma Literatury gledal sončni zahod ob zvokih zvonov katedrale z direktnim pogledom na ploščad in na Kraljevi dvorec v restavraciji, sem se domislil, kako bom začel svoj referat *Nacionalna ideja kot raziskovalni problem* pred zborom znanstvenikov: "First I want to say that I am glad to be here, in a European country of great cultural and historical tradition, which apart from Hungary, is the only one where I could come without visa. In this period of transition, when western Europe is building the silk wall between the European Community and the Balkans, I had a chance to pass the wall easily ... by plane of course."